

Sårstell ved PCT

Dr. Kåre
Hudlege
Haukeland universitetssjukehus

© Haukeland Intern (sp)

1

Vi skal se på 3 ting

- **1. Konkrete råd om sårstell**
- **2. Hvordan unngå sår dannelse**
- **3. og vise hvor vanskelig dette var å forstå første gangen**

© Haukeland Intern (sp)

2

Lokalbehandling ved PCT

- Ingen sykdomsspesifikk behandling av hudforandringene ved PCT med et unntak
 - Materiell med limekanter – plaster – tape – plater med limekant
- Utover det: vanlige dermatologiske prinsipper.

© Haukeland Intern (sp)

3

Hudforandringer ved Porfyri

- Nedsatt styrke av huden – tåler mye mindre
 - Blemmedannelse → Utvikler seg til sår
- Tilheler med
 - Milier

© Haukeland Intern (sp)

4

Hudforandringer ved Porfyri

- Nedsatt styrke av huden – tåler mye mindre
 - Blemmedannelse:
- Tilheler med
 - Milier
 - Arrutvikling
 - Økende hårvekst – hirsutisme
 - Pigmentforandringer

© Haukeland Intern (sp)

5

Symptomer ved PCT

- Økt behåring
- Øyevipper
- Øyebryn

© Haukeland Intern (sp)

• N. Engl J Med. 2013 Okt 3; 369 (14): 1356

6

Hudforandringer ved Porfyri

- Nedsatt styrke av huden – tåler mye mindre
- Blemmedannelse → Utvikler seg til sår

7

Nedsatt styrke av huden – tåler mye mindre

Blemmedannelse

↓

Sårdannelse

8

Ulike typer sår

- Sår etter blemmedannelse (bulla) pga. solesponering
 - Forstår ikke sammenhengen
- Sår etter skade
 - Fall på sykkel – annen fysisk aktivitet -> Ser sammenhengen
- Første gang dere fikk hudplager – forstod ingenting.
 - Brukte plaster men rev av mer hud fordi
 - Feil plaster
 - Skjør hud
 - Fremdeles solesponering.

9

Hva skjer når vi ikke forstår sammenhengen

• Eksponering?
- Hva skjedde

• Tidsintervall?

• Reaksjon
- Symptomer
- Sykdomstegn

• Årsak

• Virkning

10

Når vi forstår sammenhengen

Skade som gir symptomer

• Skade
- Type skade
- Skadens styrke

• Tidsintervall
- Sekunder
- Minutter

• Symptomer

• Reaksjon
- Symptomer

• Årsak

• Virkning

11

Skal vi punktere blemmen?

Min anbefaling: Nei for små blemmer

- Dersom mulig å beskytte blemmen lett
- Dersom det ikke påvirker dagliglivet
- Dersom den ikke gir smerter eller annet ubehag

12

Skal vi punktere blemmen?

Min anbefaling: Ja

- Dersom ikke mulig å beskytte blemmen lett
- Dersom den gir smerter eller annet ubehag
- Dersom det påvirker dagliglivet

13

Hva ville dere gjort her??

14

Sårbehandlingsstrategi

- Skal vi stikke hull på blemmen eller ikke?
 - Ingen fasit på dette spørsmålet
- En intakt blemme betyr beskyttelse mot
 - Infeksjoner
 - Væsking fra såret.
 - Fremmer tilhelingsprosessen
- I praksis vet jeg at de fleste stikker hull.
 - Forhindrer at blæren sprer seg lettere

15

Sårbehandlingsprinsipper

Tørt behandles tørt
Plaster?/Plater/Bind

Vått behandles ofte vått.
Sårsalve?
Valg av tildekning

16

Rensing av sår

- Rensing av sår
 - Kan bruke
 - Sterilt saltvann
 - Pyrisept
 - Klorhexidine – men ikke i eller på ører

17

Plastring av sår

- Plaster?
- Gjør det vondt verre?
- River av hud ved skifte av plaster?
- Prøve dere frem?
- Lar seg overhodet ikke bruke?

18

Plater til å dekke sår

To hovedtyper

- **Hydrokoloïdplater**
- **Polyurethanplater**

©Sambet Intern (sp)

19

Polyurethan plater

- **Allevyn**
- **Mepilex**
- **Biotain**

- **Polyurethan finnes med og uten sølv**

©Sambet Intern (sp)

20

Forebygging av sårutvikling

- **Sund fornuft holder ofte i massevis**
- **Beskyttelsestiltak ved aktiv sykdom**
- **Regelmessig legekontakt slik at grunnsykdommen er under kontroll**

©Sambet Intern (sp)

21

Takk for oppmerksomheten

©Sambet Intern (sp)

22